

Dr. sc. Josip ČIČAK*

UDK 657.421.3

Računovodstveno procesiranje kriptovaluta

Benedikt Kotrulj-Dubrovčanin je 1458. godine prvi u svijetu opisao primjenu dvostavnog knjigovodstva. Benedikt Kotrulj of Dubrovnik was the first to have described, already in 1458, the application of double entry book-keeping.

Posao računovođe podrazumijeva konstantnu interakciju sa suvremenim tehnologijama poslovanja.

Iako su kriptovalute i transakcije s kriptovalutama prestale biti novost i postale česta pojava u suvremenom poslovanju, računovodstveno uređenje nije se prilagodilo poslovanju s kriptovalutama.

U ovom se članku po prvi put u našem časopisu daje prikaz mogućih računovodstvenih rješenja u okviru današnjih spoznaja koja su primjenjiva za praksu.

U članku se ne razmatraju porezne posljedice gubitaka na kriptovalutama kao porezno nepriznatom trošku, ni obračun PDV-a na promet nematerijalne imovine, no i to treba imati na umu.

1. PRISTUP

Suvremene računalne tehnologije razvijene su za širok dijapazon alata kojima se računovođe koriste pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti. Računovodstvo u oblaku, ili barem pohrana podataka u oblaku (engl. cloud-based storage), postaje uobičajena praksa računovođa diljem svijeta. Digitalno doba iznjedrilo je nove koncepcije koje je potrebno računovodstveno procesirati, što predstavlja izazove i prilike u području računovodstva, revizije i osiguranja. Koliko je značajan promet kriptovalutama pokazuje i podatak¹ da je ukupna tržišna kapitalizacija bitcoina, najpoznatije i najprometnije kriptovalute, u prosincu 2017. godine iznosila više od 323 milijarde USD.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (dalje: MSFI) koncipirani su tako da se kriptovalute teško uklapaju u njihovu strukturu financijskih izvještaja. Primjerice, vrednovanje kriptovaluta po fer vrijednosti kroz dobitak ili gubitak može se intuitivno činiti ispravnim rješenjem, no takvo vrednovanje prema MSFI-ju nije primjereno.

2. ŠTO SU KRIPTOVALUTE I VRSTE?

Kriptovaluta je digitalni ili virtualni novac, a transakcije kriptovalutama osigurane su kriptografskim algoritmima koji kontroliraju kreiranje novih jedinica kriptovaluta i ujedno verificiraju transakcije kriptovalutama.² Za razliku od tradicionalnih oblika novca koji su pod kontrolom centralnih banaka, kriptovalute su pod decentraliziranom kontrolom. Decentralizirana kontrola provodi se putem Blockchaina koji je u svojoj biti javna baza podataka o transakcijama kriptovaluta, unutar koje korisnici otvaraju svoje virtualne novčanike putem kojih trguju kriptovalutama. Prednost takva načina kontrole transakcija je u tome što zainteresirane strane mogu trgovati bez posrednika, ali postoje brojne kritike takvog sustava koje se prije svega odnose na sigurnost. Ipak, kako prilike u ovom području vide gospodarski giganti, poput kompanije IBM koja je u

svoje poslovanje implementirala Blockchain, izvjesno je da će i sigurnost poslovanja s vremenom rasti.

Vrste kriptovaluta. Prva kriptovaluta s decentraliziranom kontrolom transakcija (2009.) bio je bitcoin, koji trenutačno ima daleko najznačajniju tržišnu kapitalizaciju među kriptovalutama. Od tada su stvorene brojne kriptovalute, prema <https://coinmarketcap.com>³ danas postoji 2.097 digitalnih valuta. U nastavku, tablica 1 prikazuje deset najznačajnijih kriptovaluta prema tržišnoj kapitalizaciji.

✓ **Tablica 1. Deset najznačajnijih kriptovaluta prema tržišnoj kapitalizaciji**

	Naziv valute	Tržišna kapitalizacija	Cijena	Količina u optjecaju
1	Bitcoin	\$111.802.243.906	\$6.439,92	17.360.800 BTC
2	Ethereum	\$21.619.786.382	\$209,87	103.013.580 ETH
3	XRP	\$18.630.530.356	\$0,463382	40.205.513.967 XRP
4	Bitcoin Cash	\$9.994.496.933	\$573,03	17.441.513 BCH
5	EOS	\$4.961.619.494	\$5,47	906.245.118 EOS
6	Stellar	\$4.583.371.287	\$0,242332	18.913.564.720 XLM
7	Litecoin	\$3.167.705.196	\$53,66	59.033.401 LTC
8	Cardano	\$1.968.382.270	\$0,075920	25.927.070.538 ADA
9	Monero	\$1.835.077.657	\$110,91	16.545.730 XMR
10	Tether	\$1.764.767.007	\$0,993439	1.776.421.736 USDT

Izvor: <https://coinmarketcap.com>, pristupljeno 5. studenoga 2018.

* Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

¹ prema www.blockchain.com

² www.grantthornton.global

³ Pristupljeno 5. studenoga 2018. godine

3. RAČUNOVODSTVENI PRISTUPI VREDNOVANJU KRIPTOVALUTA

U ovom se dijelu članka razmatra kako bi subjekt teorijski mogao evidentirati transakcije s kriptovalutama i je li takvo evidentiranje transakcija moguće pod MSFI-jevom regulativom. Više izvora⁴ mišljenja je da je priznavanje kriptovaluta i evidentiranje transakcija s kriptovalutama moguće jedino kroz Međunarodni računovodstveni standard 38 (dalje: MRS), Nematerijalna imovina, ili u određenim okolnostima kroz MRS 2, Zalihe. Međutim, postoji različita interpretacija MSFI-ja koja dovodi do toga da se, prema Venteru (2016.), u praksi pojavljuje i evidentiranje kriptovaluta izvan MRS-a 38 i izvan MRS-a 2. Tablica 2 u nastavku daje prikaz standarda i načina vrednovanja kriptovaluta te odgovor na pitanje je li takav pristup prihvatljiv prema MSFI-ju.

✓ **Tablica 2. Vrednovanje kriptovaluta prema MSFI-ju**

Standard	Vrednovanje	Je li prihvatljivo prema MSFI-ju?
MRS 7 – Izvještaj o novčanim tijekovima	Novac i novčani ekvivalenti	Nije
MSFI 9 – Financijski instrumenti	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobitak ili gubitak	Nije
MRS 40 – Ulaganja u nekretnine	Ulaganja u nekretnine	Nije
MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema	Nekretnine, postrojenja i oprema	Nije
MRS 38 – Nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina	Jest
MRS 2 – Zalihe	Zalihe	U određenim okolnostima

Izvor: <https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifrs/ifrs-viewpoint-9---accounting-for-cryptocurrencies-the-basics.pdf>

3.1. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Kako su kriptovalute oblik digitalnog novca, prvotna bi pomisao bila da je imovinu u obliku kriptovaluta moguće evidentirati kao novac. No, za razliku od novca, kriptovalute nisu pod kontrolom država ili centralnih banaka. Štoviše, njihov se virtualni promet ne smatra legalnim u mnogim regulativama. Takav status kriptovaluta u računovodstvenom kontekstu dovodi do toga da kriptovalute ne zadovoljavaju definiciju novca prema MRS-u 7 prema kojemu novac obuhvaća novac u blagajni i depozite po viđenju.

MRS 32, Financijski instrumenti: objavljivanje i prezentiranje, definira novac financijskom imovinom jer je novac sredstvo razmjene i kao takav je mjera kojom se sve transakcije vrednuju i priznaju u financijskim izvještajima. Dakle, prema definiciji MRS-a 32 kriptovalute nisu ekvivalent novcu jer ne mogu po želji biti zamijenjene za bilo koje dobro ili uslugu i ne mogu biti priznate u skladu s MRS-om 7.

⁴ Primjerice https://www.aasb.gov.au/admin/file/content102/c3/AASB_ASAF_DigitalCurrency.pdf i <https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifrs/ifrs-viewpoint-9---accounting-for-cryptocurrencies-the-basics.pdf>

Nadalje, MRS 7 definira i novčane ekvivalente kao instrumente koji se smatraju jednakim novcu jer su po prirodi vrlo slični novcu. MRS 7 definira novčane ekvivalente kratkotrajnim, visoko likvidnim ulaganjima koja je moguće u vrlo kratkom roku zamijeniti za unaprijed poznate svote novca i koja sadržavaju beznačajan rizik promjene vrijednosti. Niti ta definicija nije primjenjiva na kriptovalute jer su kriptovalute podložne značajnoj volatilnosti cijena. Primjerice, vrijednost bitcoina u prosincu 2017. godine iznosila je 19.535,70 USD, a u studenome 2017. godine iznosi 6.439,92 USD.

3.2. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBITAK ILI GUBITAK

Drugi naizgled prihvatljiv pristup vrednovanja ulaganja u kriptovalute jest njihovo računovodstveno procesiranje i po fer vrijednosti kroz dobitak ili gubitak u skladu s odredbama MSFI-ja 9. Ipak, kriptovalute već u početnim definicijama standarda ne zadovoljavaju uvjete priznavanja financijskih instrumenta. MSFI 9 propisuje da je financijski instrument moguće priznati kada postoji ugovorni odnos koji će rezultirati financijskom imovinom za jednu stranu i financijskom obvezom za drugu stranu ugovornog odnosa. Osim navedenoga, kriptovalute ne udovoljavaju ni zahtjevima MRS-a 32 koji financijsku imovinu definira na sljedeći način:

Financijska imovina je svaka imovina koja je:

- a) novac
- b) vlasnički instrument drugog subjekta
- c) ugovorno pravo da se:
 - primi novac ili druga financijska imovina od drugog subjekta, ili
 - razmijeni financijska imovina ili financijske obveze s drugim subjektom prema uvjetima koji su potencijalno povoljniji za subjekt ili
- d) ugovor koji će se namiriti ili se može namiriti vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta.

Dakle, kriptovalute prema MSFI-ju ne udovoljavaju definicijama financijske imovine pa kao takve ne mogu ni biti vrednovane kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobitak ili gubitak.

3.3. ULAGANJA U NEKRETNINE

Postoje mišljenja da bi kriptovalute bilo moguće vrednovati po fer vrijednosti kroz dobitak ili gubitak prema MRS-u 40 jer su kriptovalute vrsta ulaganja u imovinu⁵. Ipak, MRS 40 definira ulaganja u imovinu kao imovinu (primjerice, zemljište ili zgradu) koja se posjeduje radi zarade kroz najam ili rast vrijednosti imovine. Iako se kriptovalute u većini slučajeva drže radi zarade kroz rast njihove vrijednosti, kriptovalute nisu fizička imovina pa je neprikladno klasificirati ih kao ulaganje u imovinu i vrednovati ih kroz dobitak ili gubitak u skladu s odredbama MRS-a 40. Jednako tako, nematerijalni oblik kriptovaluta onemogućuje

⁵ Engleski naziv MRS-a 40 je „Investment Property“. Isti naziv je kod nas preveden kao „Ulaganja u nekretnine“, no, doslovni prijevod glasilo bi investicijska imovina. U hrvatskom kontekstu zvuči nepojmljivo smatrati kriptovalute nekretninama i svrstavati ih pod ingerenciju MRS-a 40, ali u engleskom kontekstu se iz naziva standarda može pogrešno zaključiti da bi taj standard mogao uređivati kriptovalute.

njihovo vrednovanje u skladu s odredbama MRS-a 16. No, njihov nematerijalni oblik upućuje na to da bi one mogle zadovoljiti definiciju nematerijalne imovine i biti vrednovane u skladu s odredbama MRS-a 38.

3.4. NEMATERIJALNA IMOVINA

MRS 38 definira nematerijalnu imovinu kao identificiranu nenovčanu imovinu bez fizičkih obilježja. Definicija nematerijalne imovine zahtijeva da se nematerijalna imovina identificira tako da se jasno razlikuje od goodwilla. Nadalje, u MRS-u 38 navodi se da od nematerijalne imovine mogu pritijecati buduće ekonomske koristi.

Imovina zadovoljava kriterij identificiranja u definiciji nematerijalne imovine kad je ona:

- zasebna, to jest ako se može odvojiti ili razlučiti od subjekta i prodati, prenijeti, licencirati, iznajmiti ili razmijeniti, zasebno ili zajedno s pripadajućim ugovorom, imovinom ili obvezom, ili
- proizlazi iz ugovornih ili drugih zakonskih prava, neovisno o tome mogu li se ta prava prenositi ili odvojiti od subjekta ili od ostalih prava i obveza.

Kad je riječ o kriptovalutama, one zadovoljavaju kriterij identifikacije u definiciji nematerijalne imovine jer su razmjenjive i stoga ih je moguće identificirati u ukupnoj imovini. Osim navedenoga, iz njihove razmjene mogu pritijecati i buduće ekonomske koristi.

MRS 38 u nastavku definicije definira nematerijalnu imovinu nemonetarnom imovinom, a monetarnom imovinu definira novac u posjedu i imovinu koja se treba primiti u fiksnim ili odredivim iznosima novca. Kako vrijednost kriptovaluta nije fiksna, ni određiva, jer je podložna visokoj volatilnosti vrijednosti koja proizlazi iz ponude i potražnje za kriptovalutama, kriptovalute ne zadovoljavaju definiciju monetarne stavke. Osim kriterija identifikacije i nemonetarnosti, kriptovalute zadovoljavaju i posljednji kriterij definicije, a to je da kao virtualni novac nemaju fizička obilježja.

Zaključak da kriptovalute imaju sva obilježja nematerijalne imovine nameće pitanje kako bi kriptovalute trebalo vrednovati u skladu s MRS-om 38?

MRS 38 propisuje dva načina vrednovanja nematerijalne imovine. Nematerijalnu imovinu, prema propisima MRS-a 38, moguće je vrednovati prema trošku nabave ili prema revalorizacijskom modelu.

Model troška nabave propisan je čl. 74. MRS-a 38:

Nakon početnog priznavanja, nematerijalna imovina mjerit će se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.

Dakle, prema tom pristupu kriptovalute će se priznati u visini troškova nabave, a potom će se provoditi test umanjenja (kao što je slučaj i s goodwillom). Na kriptovalute neprimjenjiva je amortizacija jer ne zadovoljavaju kriterij ograničenog vijeka trajanja pa je stoga prikladno provoditi test umanjenja vrijednosti u skladu s odredbama MRS-a 36, Umanjenje imovine. Za razliku od drugih oblika imovine, kriptovalute najčešće imaju poznatu vrijednost za koju se mogu unovčiti na izvještajni dan pa je stoga kod testa umanjenja jednostavnija procedura (nije potrebno, ni moguće, zbog volatilnosti kriptovaluta izračunavati vrijednost u uporabi diskontiranjem novčanih tijekova imovine).

✓ *Primjer 1. Nabava i vrednovanje kriptovaluta modelom troška nabave*

Dana 15. listopada 2018. godine trgovačko društvo kupilo je kriptovalute. Trošak nabave kriptovaluta iznosi 50.000,00 kn. Potom je na izvještajni dan, 31. prosinca 2018. godine, utvrđeno smanjenje vrijednosti kriptovaluta u svoti od 5.000,00 kn (kriptovalute je na izvještajni dan moguće unovčiti za svotu od 45.000,00 kn).

Red. br.	Datum	OPIS	Račun	Svota	
				Duguje	Potražuje
1.	15. 10. 2018.	Kriptovalute Transakcijski račun Za kupnju kriptovaluta	016 1000	50.000,00	50.000,00
2.	31. 12. 2018.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	440	5.000,00	5.000,00
		Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine Za knjiženje gubitka	018		

Kao što je vidljivo iz prethodnog prikaza knjiženja, gubitak od smanjenja vrijednosti knjiži se kao trošak u okviru razreda 4 i vrijednosno usklađenje kriptovaluta. Na taj se način knjiži vrijednosno usklađenje (gubitak od smanjenja vrijednosti) stavke koja nije revalorizirana, odnosno nema evidentiranu revalorizacijsku pričuvu u okviru skupine 93. Međutim, kada je stavka revalorizirana, provest će se postupak detaljnije prikazan u nastavku.

Revalorizacijski model propisan je čl. 75. MRS-a 38 u kojem se navodi:

Nakon početnog priznavanja, nematerijalna imovina mjerit će se po revaloriziranoj svoti, koja je fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za kasnije akumuliranu amortizaciju i kasnije akumulirane gubitke od smanjenja. Za potrebe revalorizacije prema ovome standardu, fer vrijednost treba se odrediti prema aktivnom tržištu. Revalorizacija se treba obavljati redovito tako da se knjigovodstvena vrijednost znatno ne razlikuje od fer vrijednosti na datum izvještaja o financijskom položaju.

Ako postoji aktivno tržište na kojem se trguje kriptovalutama (što ne mora biti slučaj za sve postojeće vrste kriptovaluta), moguće je primijeniti revalorizacijski model na vrednovanje kriptovaluta.

MRS 38 propisuje da se **uvećanje vrijednosti** u slučaju primjene revalorizacijskog modela prizna u ostalom sveobuhvatnom dobitku i kapitalu pod stavkom revalorizacijske pričuve. Međutim, ako je nakon početnog mjerenja priznat gubitak, uvećanje vrijednosti priznati će se kroz dobitak do visine vrijednosti koja je prethodno priznata kao gubitak.

✓ *Primjer 2. Nabava i vrednovanje imovine revalorizacijskim modelom*

- Dana 15. listopada 2018. godine trgovačko društvo kupilo je kriptovalute. Fer vrijednost kriptovaluta iznosi 50.000,00 kn.
- Dana 30. listopada 2018. godine utvrđeno je uvećanje fer vrijednosti kriptovaluta u svoti od 5.000,00 kn (kriptovalute je moguće unovčiti za 55.000,00 kn).
- Potom je 15. studenoga 2018. godine utvrđeno smanjenje fer vrijednosti kriptovaluta u svoti od

3.000,00 kn (kriptoaluta je na taj dan moguće unovčiti za svotu od 52.000,00 kn).

Red. br.	Datum	O P I S	Račun	Svota	
				Duguje	Potražuje
1.	15. 10. 2018.	Kriptoalute Transakcijski račun <i>Za kupnju kriptoaluta</i>	016 1000	50.000,00	50.000,00
2.	30. 10. 2018.	Kriptoalute Revalorizacijske pričuve <i>Za revalorizaciju kriptoaluta</i>	016 930	5.000,00	5.000,00
2.a)	30. 10. 2018.	Revalorizacijske pričuve Odgođena porezna obveza <i>Za oblikovanje odgođene porezne obveze</i>	930 260	900,00	900,00
3.	15. 11. 2018.	Revalorizacijske pričuve Odgođena porezna obveza Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine <i>Za knjiženje gubitka</i>	930 260 018	2.460,00 540,00	3.000,00

Prethodnim je primjerom prikazan postupak revalorizacije kriptoaluta i formiranja odgođene porezne obveze, a potom i evidentiranje smanjenja vrijednosti kriptoaluta na teret prethodno formiranih revalorizacijskih pričuva i odgođene porezne obveze.

Smanjenje vrijednosti nematerijalne imovine priznat će se kroz gubitak. Međutim, smanjenje vrijednosti za imovinu kojoj je prethodno priznato uvećanje vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni dobitak i revalorizacijske pričuve priznat će se, kao što je prethodno prikazano, na teret revalorizacijskih pričuva.

Prema revalorizacijskom modelu, u slučaju rasta fer vrijednosti imovine kojoj je nakon priznavanja umanjena vrijednost, potrebno je evidentirati dobitak do visine prethodno iskazanog gubitka. Navedeno se može prikazati sljedećim primjerom:

✓ **Primjer 3. Vrednovanje kriptoaluta revalorizacijskim modelom ako je prethodno proknjižen gubitak od vrijednosnog usklađenja**

- Dana 15. listopada 2018. godine trgovačko društvo kupilo je kriptoaluta. Fer vrijednost kriptoaluta iznosi 50.000,00 kn.
- Potom je 15. studenoga 2018. godine utvrđeno smanjenje vrijednosti kriptoaluta u svoti od 5.000,00 kn (fer vrijednost kriptoaluta iznosi 45.000,00 kn).
- Dana 15. prosinca 2018. godine fer vrijednost kriptoaluta iznosi 49.000,00 kn.
- Potom su 20. prosinca 2018. godine kriptoalute unovčene za svotu od 65.000,00 kn⁶ domaćem kupcu.

⁶ Pri prodaji dobara i usluga nužno je obračunati PDV u skladu sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost pa će način evidentiranja i obračuna PDV ovisiti o tome tko je kupac dobara ili usluga.

U PRIPREMI !

2019.!

Sustav računa prema kojemu se vodi glavna knjiga i sastavljaju financijski izvještaji **PODUZETNIKA** sadržan je u:

**RRIF-ovom računskom planu
za poduzetnike**

XXIII. izdanje, Zagreb 2019.

Red. br.	Datum	O P I S	Račun	Svota	
				Duguje	Potražuje
1.	15. 10. 2018.	Kriptoalute Transakcijski račun <i>Za kupnju kriptoaluta</i>	016 1000	50.000,00	50.000,00
2.	15. 11. 2018.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine <i>Za knjiženje gubitka</i>	440 018	5.000,00	5.000,00
3.	31. 12. 2018.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine Ukidanje gubitka od smanjenja imovine <i>Za ukidanje gubitka</i>	018 784	4.000,00	4.000,00
4.	20. 12. 2018.	Kupci imovinskih sredstava Obveza za PDV – 25 % Prihod prodaje nematerijalne imovine Kriptoalute Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine <i>Za prodaju nematerijalne imovine</i>	1204 240012 7812 016 018	65.000,00 1.000,00	13.000,00 3.000,00 50.000,00

Iako je vrednovanje fer vrijednosti većine stavki nematerijalne imovine neuobičajeno, kriptoaluta se u većini slučajeva trguje na aktivnom tržištu te je moguće pouzdano izmjeriti njihovu fer vrijednost. Na kriptoalute stoga je moguće primijeniti revalorizacijski model na način prikazan prethodnim primjerima.

3.5. ZALIHE

Ovisno o poslovnom modelu prema kojemu društvo posluje, moguće je vrednovati kriptoalute u skladu s odredbama MRS-a 2, Zalihe. Premda kriptoalute zadovoljavaju definiciju nematerijalne imovine prema MRS-u 38, isti standard propisuje da će se nematerijalna imovina namijenjena prodaji vrednovati prema MRS-u 2.

MRS 2 propisuje da zalihe treba mjeriti prema trošku nabave ili neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je niže. Jednako tako, MRS-om 2 propisano je da se ovaj standard ne primjenjuje na robe brokera – trgovaca koji svoje zalihe mjere prema fer vrijednosti smanjenoj za troškove do trenutka prodaje. Ako se zalihe robe brokera – trgovaca mjere prema fer vrijednosti smanjenoj za troškove do trenutka prodaje, promjene fer vrijednosti smanjene se za troškove do trenutka prodaje priznaju se u dobitak ili gubitak razdoblja u kojem je promjena nastala.

Nejasno je kako interpretirati iznimku koja se odnosi na robu brokera – trgovaca u kontekstu kriptoaluta. S jedne strane, intuitivno se čini dobrim pristupom tretirati kriptoalute robom trgovaca – brokera u situacijama kada imatelji primjenjuju sličan poslovni model, no, s druge strane, kriptoalute nemaju fizički oblik te ih je kao takve neprikladno smatrati robom.

Stoga bi primjena MRS-a 2 na vrednovanje kriptoaluta trebala biti iznimka u slučajevima kad je iz poslovnog modela imatelja jasno da se iste drže radi prodaje i da će biti prodane u što skorijem roku.

✓ **Primjer 4. Vrednovanje kriptovaluta prema MRS-u 2**

1. Dana 15. listopada 2018. godine trgovačko društvo kupilo je kriptovalute. Trošak nabave kriptovaluta iznosi 50.000,00 kn.
2. Potom je na izvještajni dan 31. prosinca 2018. godine utvrđeno smanjenje vrijednosti kriptovaluta u svoti od 5.000,00 kn (fer vrijednost kriptovaluta iznosi 45.000,00 kn).
3. Dana 2. siječnja 2019. godine donesena je odluka o prodaji kriptovaluta te se kriptovalute evidentiraju kao nematerijalna imovina namijenjena prodaji.
4. Potom su 10. siječnja 2019. godine kriptovalute unovčene za svotu od 75.000 kn domaćem kupcu⁷.

Red. br.	Datum	O P I S	Račun	Svota	
				Duguje	Potražuje
1.	15. 10. 2018.	Kriptovalute Transakcijski račun <i>Za kupnju kriptovaluta</i>	016 1000	50.000,00	50.000,00
2.	31. 12. 2018.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine <i>Za knjiženje gubitka</i>	440	5.000,00	
			018		5.000,00
3.	2. 1. 2019.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine Kriptovalute Nematerijalna imovina namijenjena prodaji <i>Za prijenos kriptovaluta na imovinu namijenjenu prodaji</i>	018	5.000,00	
			016		50.000,00
			690	45.000,00	
4.	10. 1. 2019.	Kupci imovinskih sredstava Obveza za PDV – 25 % Prihod prodaje nematerijalne imovine namijenjene prodaji Nematerijalna imovina namijenjena prodaji <i>Za prodaju kriptovaluta namijenjenih prodaji</i>	1204	75.000,00	
			240012		15.000,00
			7812		15.000,00
			690		45.000,00

U prethodnom je primjeru prikazana promjena računovodstvenog tretmana kriptovaluta. Kriptovalute su nakon nabave i vrednovanja prema modelu troškova nabave u skladu s odredbama MRS-a 38 prenamijenjene za prodaju te ih je potrebno vrednovati u skladu s odredbama MRS-a 2 kao zalihe. Stoga je provedeno zatvaranje knjiženja koja opisuju kriptovalute na razredu 0 i otvoren račun 690 na kojem su kriptovalute evidentirane kao nematerijalna imovina namijenjena prodaji.

3.6. OSTALI STANDARDI PRI VREDNOVANJU KRIPTOVALUTA

Osim prethodno navedenih standarda, treba imati na umu da je pri vrednovanju kriptovaluta nužno primijeniti i odredbe ostalih MSFI-standarda, od kojih je potrebno istaknuti: MRS 21 – Učinci promjena tečaja stranih valuta, MSFI 13 – Mjerenje fer vrijednosti i MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja.

Kriptovalute je potrebno prevesti na vrijednost u funkcionalnoj valuti imatelja. Stoga je nužno primijeniti odredbe MRS-a 21 – Učinci promjena tečaja stranih valuta. Pri inicijalnom priznavanju kriptovaluta primijenit će se spot tečaj između kriptovalute i funkcionalne valute na dan transakcije u skladu s odredbama MRS-a 21.

Postupak nakon početnog priznavanja u skladu s odredbama MRS-a 21 t. 23. na kraju svakoga izvještajnog razdoblja je sljedeći:

- a) monetarne stavke u stranoj valuti treba iskazati primjenom zaključnog tečaja
- b) nemonetarne stavke vrednovane prema trošku nabave, izražene u stranoj valuti, treba iskazati primjenom tečaja strane valute na datum transakcije i
- c) nemonetarne stavke vrednovane prema fer vrijednosti, izražene u stranoj valuti, treba iskazati primjenom tečaja strane valute važećeg na datum određivanja fer vrijednosti.

Kako je već prethodno opisano, kriptovalute prema MSFI-ju ne udovoljavaju definiciji monetarne stavke pa je stavak a t. 23. na njih neprimjenjiv. No, potrebno je primijeniti stavke b i c te točke.

Očigledno je da se kriptovalute teško uklapaju u postojeću MSFI-jevu regulativu pa je stoga potrebno dodatno ih obrazložiti u bilješkama uz financijske izvještaje kako bi se zadovoljio opći cilj financijskog izvještavanja, naveden u MRS-u 1, koji navodi da je cilj financijskog izvještavanja pružiti korisne informacije korisnicima financijskih izvještaja. To bi značilo da subjekti trebaju objaviti sljedeće informacije:

- namjeru i namjenu držanja kriptovaluta
- primijenjene računovodstvene politike i način na koji su one odabrane
- kako je određena fer vrijednost te pozivanje na odredbe MSFI-ja 13 koje to uređuje.

Osim navedenoga, kvaliteti financijskih izvještaja pridonijelo bi i, primjerice, izvještavanje u bilješkama uz financijske izvještaje o fer vrijednosti kriptovaluta ako se one vrednuju prema trošku nabave u skladu s MRS-om 38. Uz navedeno, informacije o događajima nakon izvještajnog dana i informacije o volatilnosti imovine u obliku kriptovaluta trebale bi biti dio bilježaka uz financijske izvještaje.

4. ZAKLJUČAK

Postojeća MSFI-jeva uređenja nude okvir u kojemu je kriptovalute moguće vrednovati kao nematerijalnu imovinu te na njih primijeniti odredbe MRS-a 38 ili, alternativno, odredbe MRS-a 2. Takav okvir intuitivno je neprikladan jer je ideja tvoraca kriptovaluta da one budu zamjena za novac i novčane ekvivalente ili ulaganje koje je po svojoj logici slično ulaganju u financijsku imovinu. Kako kriptovalute ne udovoljavaju definicijama novca i novčanih ekvivalenata, ali ni definiciji financijske imovine, prema MSFI-ju kriptovalute se ne mogu priznati u navedenim oblicima imovine. Osim navedenih mogućnosti vrednovanja, kriptovalute nemaju fizičku supstanciju pa ne udovoljavaju ni definicijama MRS-a 40 ni MRS-a 16, koji u sebi imaju sadržane odredbe o postupcima u slučaju promjene fer vrijednosti imovine, a što je veoma značajno kod priznavanja i mjerenja kriptovaluta. Stoga

⁷ Pri prodaji dobara i usluga nužno je obračunati PDV u skladu sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost pa će način evidentiranja i obračuna PDV ovisiti o tome tko je kupac dobara ili usluga.

je u skladu s postojećim odredbama MSFI-ja jedino rješenje priznati kriptovalute kao nematerijalnu imovinu i, ovisno o poslovnom modelu imatelja, primijeniti na njihovo računovodstveno procesiranje odredbe MRS-a 38 ili odredbe MRS-a 2. Uz navedene standarde, potrebno je u bilješkama uz financijske izvještaje objasniti namjenu kriptovaluta, detaljno obrazložiti primijenjene računovodstvene politike te opisati kako je određena fer vrijednost uz pozivanje na odredbe MSFI-ja 13 koje to uređuju.

Rasprava o računovodstvenom procesiranju kriptovaluta intenzivirala se u 2018. godini pa je za očekivati da će biti novina u ovom području. No, do novih standardnih rješenja zaključak je da je prema MSFI-jevoj regulativi kriptovalute moguće vrednovati jedino kao nematerijalnu imovinu i na njih primijeniti odredbe MSFI-ja koje uređuju priznavanje i mjerenje nematerijalne imovine.

✓ **Izvori:**

Venter, H., 2016., dostupno na: https://www.aasb.gov.au/admin/file/content102/c3/AASB_ASAF_DigitalCurrency.pdf

<https://coinmarketcap.com>

www.blockchain.com

<https://www.cpacanada.ca/en/business-and-accounting-resources/financial-and-non-financial-reporting/international-financial-reporting-standards-ifs/publications/accounting-for-cryptocurrencies-under-ifs>

<https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifs/ifs-viewpoint-9---accounting-for-cryptocurrencies--the-basics.pdf>

IFRS Foundation, 2016, Red Book – Part A

IFRS Foundation, 2016, Basis for Conclusions, Red Book – Part B

Hrvatski računovodstveni sustav (službeni tekstovi) u nakladi RRiF-a, Zagreb, 2016., pripremila dr. sc. T. Cirkveni Filipović

